

Uddybning af notat fra DCE vedr. dødelighed hos ringdueunger som konsekvens af jagtlig regulering af forældrefugle

Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 25. november 2014

Kevin K. Clausen

Institut for Bioscience

Rekvirent:
Naturstyrelsen
Antal sider: 7

Faglig kommentering:
Jesper Madsen, Thomas K. Christensen & Thomas Eske Holm
Kvalitetssikring, centret:
Jesper R. Fredshavn

AARHUS
UNIVERSITET

DCE - NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Tel.: +45 8715 0000
E-mail: dce@au.dk
<http://dce.au.dk>

Indhold

Baggrund	3
Problemstilling og svar	3
Referencer	7

Baggrund

Miljøministeren har bedt Vildtforvaltningsrådet om at drøfte regler og praksis vedrørende regulering af ringduer. Dette skal diskuteres ved det kommende møde i Vildtforvaltningsrådet d. 18. december 2014.

Problemstilling og svar

Naturstyrelsen modtog d. 31.10.2014 DCE-notatet "Dødelighed hos ringdueunger som konsekvens af jagtlig regulering af forældrefugle" (Holm & Nielsen 2014). Dette notat ønskes nu udbygget/suppleret med følgende punkter:

1. *I notatet vedr. dødelighed blandt dueunger modtaget af Naturstyrelsen d. 31.10.2014 er der ikke taget højde for trækduer? Hvilken betydning har det for konklusionerne (evt. regionalt)?*

Analysen foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af notatet "Dødelighed hos ringdueunger som konsekvens af jagtlig regulering af forældrefugle" tager højde for, at en del af de nedlagte duer i efterårsmånederne er trækfugle. Undersøgelsen af andelen af ringduer nedlagt i Danmark med forekomst af krovæv (som er et belæg for at det er ynglefugle) i september, oktober og november (Olesen 2013) er foretaget på nedlagte fugle i hver af disse måneder, og må derfor formodes at udgøre en repræsentativ stikprøve af den aktuelle sammensætning af duer i Danmark for hver måned. Faldet i forekomsten af krovæv fra 26,3 % i starten af september til 1,7 % i slutningen af november kan således skyldes, dels at duernes yngleaktivitet er faldende gennem perioden, og dels at de duer der nedlægges om efteråret er en blanding af lokale ynglefugle og i stigende omfang nordfra kommende trækfugle. Det kan ikke på det nuværende grundlag vurderes hvilken af disse to faktorer der vægter mest.

Antallet af trækkende duer der passerer Østdanmark er større end det antal der passerer Vestdanmark, men da tætheden af danske ynglefugle også er større i Østdanmark end i Vestdanmark, er der på det nuværende datagrundlag ikke belæg for at andelen af trækfugle blandt indsamlede duer skulle variere mellem landsdelene.

2. *Key-concepts beskriver blandt andet yngletid. Hvordan defineres yngletiden for ringduer?*

Yngletiden for ringdue er fastlagt som perioden 1. februar - 10. november, ud fra kriteriet om territorieetablering (Pihl & Christensen 2014). Territorieetablering hos ringdue defineres som forekomsten af kurrende hanner.

3. *Hvilke regler gælder og hvordan håndteres dueproblematikken i vores nabolande (England, Sverige og Tyskland)? Og hvordan sikrer de sig at fuglebeskyttelsesdirektivet overholdes?*

- I England er reglerne for jagt og regulering samlet i Wildlife and Countryside Act 1981¹, og her optræder ringdue på listen over arter omfattet af "generel regulering". Det betyder at ringdue kan reguleres hele året uden forudgående ansøgning herom, i det tilfælde at lovlige afværgeforanstaltninger (bortskræmning, indhegning etc.) er utilstrækkelige. Der kræves ingen afrapportering af reguleringens omfang til myndighederne (Skov & Landskab 2012). Generel regulering

¹ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/69>

gives efter to generelle retningslinjer: 1) I tilfælde hvor en ansøgning om regulering rutinemæssigt ville udløse en tilladelse (regulering af fugle for at opretholde flysikkerhed, forebygge alvorlige skader på landbrugsafgrøder, afværge sygdomme etc.), og 2) Hvor regulering af den pågældende art skønnes at have ingen eller ringe indflydelse på artens velfærd og bestandsstatus.

- I Sverige er ringduer omfattet af regelsættet for "regulering på eget initiativ" i Jaktförordning 1987:905². Det betyder at ringduer i flok kan reguleres i perioden 1/3-31/8 (Blekinge, Halland, Skåne), 1/5-31/7 (Värmland, Örebro, Västmanland, Dalarna, Gävleborg, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten, Norrbotten) eller 1/5-15/8 (resten af Sverige) uden forudgående ansøgning herom. Reguleringen har til hensigt at mindske skader på erhvervsmæssigt dyrkede arealer. Der kræves ingen afrapportering af reguleringens omfang til myndighederne (Skov & Landskab 2012).
- I Tyskland er jagten overordnet reguleret af Bundesjagdgesetz³, men jagttider og reguleringspraksis varierer meget mellem de enkelte delstater, og her tages udgangspunkt i delstaten Slesvig-Holsten som er nærmeste nabo. I Tyskland er ringdue nævnt på listen over arter for hvilke man kan fravige reglerne for gældende jagttid med begrundelse i lokale forhold som vildtsygdomme, vildtskader, balancerede bestande og forskningsvirksomhed. For Slesvig-Holstens vedkommende har dette medført at ringdue kan reguleres i perioden 20/8-30/4 uden forudgående ansøgning herom, hvor de optræder i flok på udstøvede marker, frilandsgartnerier og planteskoler. Udbyttet af nedlagte ringduer uden for normal jagttid skal afrapporteres særskilt til myndighederne (Skov & Landskab 2012).

Ingen af de tre lande har specifikt set på det etiske aspekt omkring ungedødelighed som følge af regulering, men for både Sverige og Slesvig-Holstens vedkommende er reguleringen begrænset til duer der optræder i flok. Denne begrænsning er indført for at koncentrere reguleringen på større trækende flokke som kan forårsage relativ stor skade, samtidig med at det i et vist omfang freder lokale ynglefugle der ofte vil optræde mere enkeltvist.

EUs medlemslande pålægges jf. Fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5-8 at forvalte og beskytte vilde fugle samt disses æg og reder. Fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 7 og bilag II angiver for hvilke arter der kan fastsættes jagttid i medlemslandene, samt de overordnede rammer for hvordan denne kan placeres. Jf. Fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 9 har medlemslandene under særlige omstændigheder (bl.a. for at hindre omfattende skader på afgrøder) mulighed for at fravige artikel 5-8, såfremt der ikke kan findes nogen anden tilfredsstillende løsning (Rådets direktiv nr. 79/409, Skov & Landskab 2012). Det er ikke DCEs opgave at levere en juridisk fortolkning af hvorvidt vore nabolande overholder bestemmelserne i Fuglebeskyttelsesdirektivet, men lovhjemlen i den forbindelse må henføres til artikel 9.

4. *Hvad er den forventede bestandsudvikling de kommende år og i hvilken grad vil den være påvirket af regulering?*

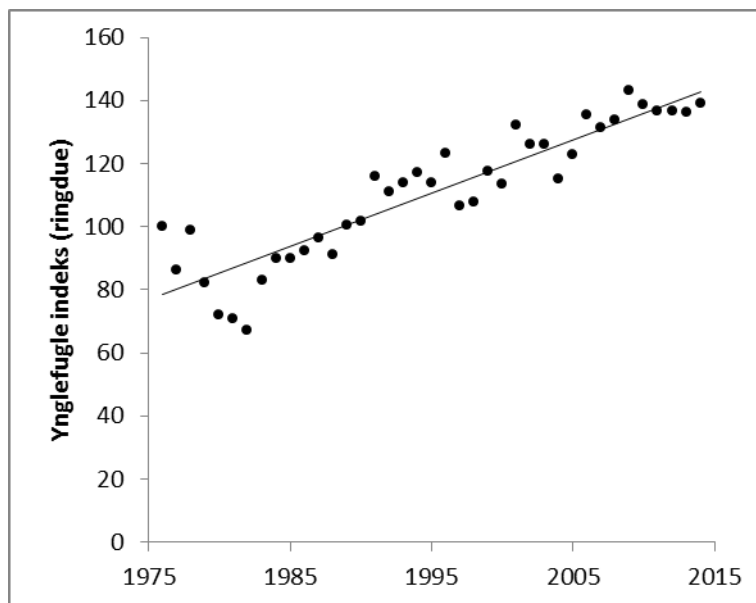
Ringduens ynglebestandsudvikling i Danmark har været positiv over en længere årrække (Fig. 1), og selvom der ikke foreligger nogen egentlig model til at forudsige bestandsudviklingen de kommende år, er der intet der

² <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19870905.htm>

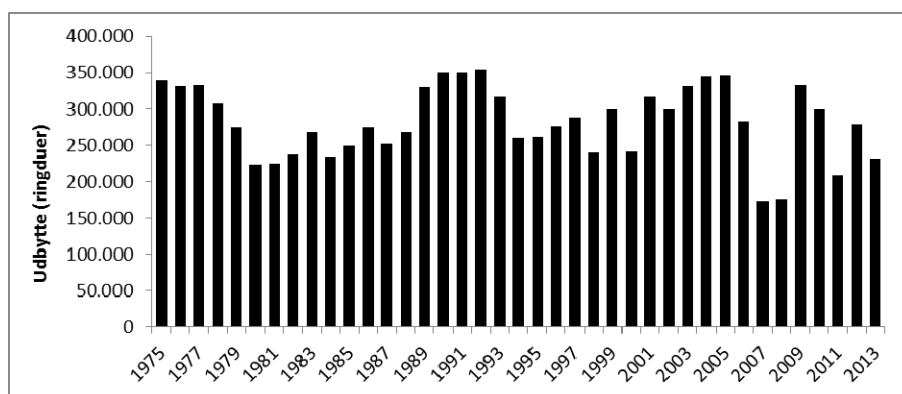
³ <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/bjagd/gesamt.pdf>

tyder på at denne tendens vil ændre sig. Der er på nuværende tidspunkt ingen data tilgængelige til at forklare årsagerne bag den stigende tendens, men ændringer i landbrugsdriften, en udvidelse af ynglehabitaten og et varmere klima kan alle være faktorer som spiller ind. Den positive udvikling i bestanden har fundet sted sideløbende med et samlet jagt- og reguleringstryk på niveau med og lidt højere end i dag (Fig. 2), og langt størstedelen af reguleringen finder sted i september-oktober, hvor arten indtil for få år siden havde jagttid. Samlet set er det således næppe sandsynligt at reguleringen på det nuværende niveau vil påvirke bestandsudviklingen mere end jagten hidtil har gjort. Om antallet af nedlagte duer i perioden 1975-2013 har været en begrænsende faktor for bestandstilvæksten er ikke muligt at vurdere på det eksisterende datagrundlag.

Figur 1. Udvikling i bestanden af ynglende ringduer i Danmark i perioden 1975 - 2014 (Heldbjerg m.fl. 2014).

Figur 2. Antallet af nedlagte ringduer ved jagt og regulering i Danmark i perioden 1975 - 2013 (DCE, Aarhus Universitet).

Yderligere ønskes såfremt det er muligt at fremskaffe data en vurdering af følgende:

5. På hvilke afgrøder kan ringduer forvolde skade og på hvilken årstid? Gerne fordelt på måneder (omtrentligt)

Der foreligger ikke på nuværende tidspunkt tilgængelige data til en grundig udredning af på hvilke afgrøder ringduer kan forvolde skade i Danmark. Fra britiske studier vides det at ringduer kan gøre betydelig skade på uholdede kornmarker i juli-august, nysåede vintersædsmarker i september-

oktober, nysåede vårsædsmarker marts-april, nysåede kål- og ærtemarker i marts-april samt rapsmarker i januar-februar-marts (Murton m.fl. 1963, Inglis m.fl. 1989, Jones 2008). Et enkelt studie har påvist at ringduer delvist undgår pesticid-behandlet korn som kan føre til forgiftning af fuglene (McKay m.fl. 1999).

6. *Hvor udbredte er de afgrøder, hvor ringduerne kan forvolde skade?*

En detaljeret redegørelse for udbredelsen af de afgrøder hvor ringduer kan forvolde skade foreligger ikke på nuværende tidspunkt, og kompliceres af de manglende data på markskader for danske forhold nævnt ovenfor. Data på udbredelsen af forskellige afgrøder i det danske landskab er tilgængelige til at underbygge en sådan redegørelse, men en kvantitativ analyse og syntetisering af disse data er ikke mulig inden for de tidsmæssige og omfangsmæssige rammer for dette notat, og vil først være aktuel efter en evt. undersøgelse af hvilke afgrøder der er særligt sårbare over for skader forvoldt af ringduer.

7. *Hvilke skader er der tale om (omfang og skadestype)?*

De eneste tilgængelige data til støtte for en udredning af hvilke markskader der er tale om i forbindelse med skadevoldende ringduer i Danmark stammer fra ansøgningerne om tilladelse til regulering. Tabel 1 nedenfor angiver den procentvise fordeling af omstændigheder der har afstedkommet en ansøgning om regulering. Af denne tabel fremgår det at langt de fleste ansøgninger (84,5 %) begrundes i omfattende skader på markafgrøder i perioden 1. september – 31. oktober. Det er ikke muligt på baggrund af denne kategori at identificere specifikt hvilke afgrøder det drejer sig om. Ringduer i flok på ikke høstede marker i perioden 1. juli – 31. august er årsag til 8,5 % af de indsendte ansøgninger, mens de resterende (og mere specifikke) kategorier kun udgør en meget lille del af det samlede ansøgningsgrundlag. Under samtlige af disse omstændigheder må det formodes at skadestypen er fougering på frø og plantedele, men der findes DCE bekendt ingen danske data til at underbygge en grundig udredning af skadernes omfang. I England hvor markskader forvoldt af duer er et relativt stort problem, er der for rapsmarker påvist et fald i udbyttet på op til 9 % (Inglis m.fl. 1989).

Tabel 1. Procentvis fordeling af omstændigheder til grund for ansøgning om regulering af ringdue i Danmark i årene 2012-2013 baseret på data fra Naturstyrelsen.

Omstændigheder for ansøgning om regulering af ringduer i årene 2012-2013	% af ansøgninger
Ringdue i andre situationer	1,1
Ringdue i flok på nysåede marker i perioden 1. august - 31. august	1,4
Ringdue i flok på rapsmarker i perioden 1. februar - 30. april	1,1
Ringdue i flok på ærtemarker, kålmarker og på nysåede marker i perioden 1.marts - 30. april	0,3
Ringdue i flok på erhvervmæssigt drevne gartnerier, frugthaver, frugtplantager, planteskoler og marker med erhvervmæssigproduktion af grøntsager	3,1
Ringdue i flok på ikke høstede marker i perioden 1. juli - 31. august	8,5
Ringdue i perioden 1. september - 31. oktober i egne, hvor ringdue forvolder omfattende skader på markafgrøder	84,5
Totale antal ansøgninger: 6266	

Referencer

Heldbjerg, H., Brandtberg, N. & Jørgensen, M.F. 2014. Overvågning af de almindelige fuglearter i Danmark 1975-2013. Årsrapport for Punkttællingsprogrammet. Dansk Ornitologisk Forening. 52s.

Holm, T. E. & Nielsen, R. D. 2014. Dødelighed hos ringdueunger som konsekvens af jagtlig regulering af forældrefugle. Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 31. oktober 2014. 6s.

Inglis, I. R., Thearle, R. J. P. & Isaacson, A. J. 1989. Woodpigeon (*Columba palumbus*) damage to oilseed rape. *Crop Protection* 8: 299-309.

Jones, B. E. 2008. Factors influencing wood-pigeon (*Columba palumbus*) damage to brassica crops in the Vale of Evesham. *Annals of Applied Biology* 76: 345-350.

McKay, H. V., Prosser, P. J., Hart, A. D. M., Langton, S. D., Jones, A., McCoy, C., Chandler-Morris, S. A. & Pascual, J. A. 1999. Do wood-pigeons avoid pesticide-treated cereal seed? *Journal of Applied Ecology* 36: 283-296.

Murton, R.K., Westwood, N. J. & Isaacson, A. J. 1964. Feeding habits of pigeons. *IBIS* 106: 174-188.

Olesen, C. R. 2013. Undersøgelse af ringduens (*Columba palumbus*) ynglesæson i Danmark. Danmarks Jægerforbund. 50 s.

Pihl, S. & Christensen, T. K. 2014. Oversigt over danske fugles yngle- og forårstræktider (Key Concepts). Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi.

Skov & Landskab. 2012. Notat om regulering af visse fugle i andre EU-lande. Skov & Landskab - Københavns Universitet. 17 s.